

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.013.05.2018
P/18/093

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/093 – Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
<i>Kontrolerzy</i>	Maciej Kowalski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/91/2018 z 21 maja 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Gminy w Drawsku, ul. Powstańców Wielkopolskich 121, 64-733 Drawsko (dalej: Urząd).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Marek Tchórzka, Wójt Gminy Drawsko (dalej: Wójt). (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą² środki publiczne przeznaczone na działalność ochotniczych straży pożarnych (dalej: OSP) były wykorzystywane prawidłowo.

Potrzeby sprzętowe i logistyczne jednostek OSP, którym udzielono dofinansowania zostały zaspokojone. Przyjęte rozwiązania pozwoliły realizować zadania własne z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Gmina, dokonując wydatków na funkcjonowanie OSP, miała pełne rozeznanie co do potrzeb sprzętowych w tym zakresie. Na podstawie zgłaszanych przez OSP potrzeb, Gmina miała także ogólne rozeznanie co do liczby ratowników OSP, którzy mogą brać bezpośredni udział w akcjach. Wydatki, ponoszone zarówno bezpośrednio z budżetu gminy, jak i w formie dotacji, były dokonywane oszczędnie. Środki publiczne przekazane jednostkom OSP zostały rzetelnie rozliczone. Gmina analizowała koszty funkcjonowania OSP biorąc pod uwagę aspekt aktywności ratowniczej poszczególnych jednostek OSP i ich przydatność do realizacji zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Środki finansowe przeznaczone na zaspokojenie podstawowych potrzeb jednostek OSP związanych z zapewnieniem gotowości bojowej były wystarczające.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- ustalenia normy zużycia paliw płynnych dla pojazdów i sprzętu silnikowego przez Zarząd Gminny Związku OSP, a nie przez Wójta Gminy, będącego odpowiedzialnym m.in. za gospodarowanie mieniem komunalnym,
- wystawiania skierowań na badania lekarskie członków OSP w jednym egzemplarzu, wbrew dyspozycji § 4 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. W przypadku, gdy sformułowanie oceny według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia się ocenę o dodatkowe objaśnienie.

² Lata 2014–2017 oraz działania podejmowane przed i po ww. okresie, jeśli miały bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.

lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych³, co uniemożliwia nadzór i kontrolę prawidłowości realizacji przez Gminę zadania w tym zakresie,

- zaniżenia ekwiwalentu za udział w akcjach ratunkowych przeprowadzonych przez OSP w dniach 8 i 9 stycznia 2017 r.,
- niedokumentowania weryfikacji przesłanki wypłaty ekwiwalentów z tytułu udziału strażaków w akcji ratowniczo-gaśniczej, w postaci nieotrzymania wynagrodzenia od pracodawcy za czas nieobecności w pracy z tego powodu.

NIK zwraca uwagę na to, że potrzeby szkoleniowe OSP w Piłce nie są w pełni zaspokojone, gdyż żaden z członków tej jednostki, do czasu zakończenia kontroli, nie odbył szkolenia kierowcy-konserwatora sprzętu. Ponadto, w okresie od 28 maja do 4 października 2015 r. żaden z członków OSP w Piłce nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem uprzywilejowanym. W istotnym stopniu obniżało to gotowość operacyjną tej jednostki, a w konsekwencji, powodowało obniżenie efektywności nakładów ponoszonych na funkcjonowanie tej jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

Działania gminy na rzecz optymalizacji funkcjonowania jednostek OSP

1. W Gminie nie powołano zawodowych jednostek straży pożarnej, ani terenowej służby ratowniczej.

(dowód: akta kontroli str. 53)

2. W okresie od 2 stycznia 2012 r. do 5 lipca 2015 r., na umowę o pracę w wymiarze 0,2 etatu, zatrudniony został Gminny Komendant OSP.

Według wyjaśnień Zastępcy Wójta p. Anny Fręś, od 6 lipca 2015 r. Wójt koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej: ksrg) na obszarze Gminy przy pomocy Komendanta Oddziału Gminnego Związku OSP, który wykonuje te zadania nieodpłatnie.

(dowód: akta kontroli str. 7-61)

3. Na terenie Gminy funkcjonowało pięć jednostek OSP, z czego dwie (OSP w Drawsku i OSP w Pęcckowie) były włączone do ksrg⁴. OSP w Drawsku włączono do ksrg z dniem 4 września 2001 r. na czas nieokreślony, natomiast OSP w Pęcckowie na okres od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 6 sierpnia 2019 r.

Według raportów OSP składanych do Wojewódzkiego Związku OSP za pomocą programu „Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej”, liczba członków OSP w Gminie Drawsko, wg stanu na koniec poszczególnych lat okresu 2014-2017, wynosiła odpowiednio: 233, 204, 197 i 199, w tym członków bezpośrednio biorących udział w działaniach ratowniczych było odpowiednio: 98, 73, 68 i 97. W latach 2015 – 2016, w OSP w Chelście, nie było członków bezpośrednio biorących udział w działaniach ratowniczych.

(dowód: akta kontroli str. 53, 62-67)

4. W porozumieniach w sprawie włączenia do ksrg, jednostki OSP zadeklarowały realizację następujących zadań ratowniczych:

³ Dz. U. Nr 210, poz. 1627.

⁴ OSP w Drawsku decyzją nr XV/08/KSRG od 4.09.2001 r. i OSP w Pęcckowie decyzją nr XV/111 KSRG od 1.01.2015 r.

a) OSP w Drawsku: ratownictwa pożarowego, technicznego, chemiczno – ekologicznego, oraz innego, wg potrzeb. Siły i środki przewidziane do wykorzystania w ksrg to: średni samochód gaśniczy na podwoziu star 200 i polonez 1500⁵;

(dowód: akta kontroli str. 121-125)

b) OSP w Pęcckowie: walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi; ratownictwo techniczne; oraz (w zakresie podstawowym): chemiczne, ekologiczne, wodne, wysokościowe, poszukiwawczo-ratownicze i kwalifikowaną pierwszą pomoc medyczną⁶. Siły i środki przewidziane do wykorzystania w ksrg to samochód gaśniczy ciężki na podwoziu jelicz, rok produkcji 1990.

(dowód: akta kontroli str. 126-137)

Porozumienia dotyczące obydwu jednostek zawierały elementy wymienione w § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁷.

W porozumieniach określony został sposób utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych w zakresie: sprawności technicznej samochodów pożarniczych i ich wyposażenia, przygotowania ratowników do działań i przebiegu alarmowania. W porozumieniach nie wskazano ograniczeń czasowych gotowości operacyjnej.

Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że w związku z tym, iż obydwie porozumienia zostały zawarte przed dniem wejścia w życie zastępującego wyżej wymienione rozporządzenie, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 września 2014 r. w tej samej sprawie⁸, to nie wskazują one czasookresu gotowości operacyjnej. Z informacji uzyskanych z PSP wynika, że jednostki OSP zarówno włączone do ksrg, jak i te poza nim powinny być w gotowości przez całą dobę.

Urząd nie posiadał informacji dotyczących powiatowego planu ratowniczego.

(dowód: akta kontroli str. 121-138, 615-616)

5. Uchwałami zarządów OSP⁹ powołano jednostki operacyjno – techniczne (JOT) we wszystkich pięciu OSP działających na terenie Gminy. W OSP w Drawsku powołano JOT kategorii III, a w pozostałych OSP – JOT kategorii IV.

(dowód: akta kontroli str. 139-144)

6. Gmina pozyskiwała informacje o liczbie członków OSP spełniających kryteria bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych, w szczególności w momencie zgłaszania ich do ubezpieczenia NNW oraz wydawania skierowań na badania lekarskie¹⁰.

Gmina ubezpieczyła członków OSP od następstw nieszczęśliwych wypadków:

- wg listy imiennej, która obejmowała: 58 członków OSP w okresie 25.04.2013 – 24.04.2015; 76 członków OSP w okresie 25.04.2015 – 24.04.2016 oraz 87 członków OSP w okresie 25.04.2016 – 24.04.2018,

⁵ porozumienie z dnia 17 kwietnia 2000 r. wraz z aneksem z dnia 2 marca 2005 r.

⁶ porozumienie z dnia 6 sierpnia 2014 r.

⁷ Dz. U. z 1998 r., Nr 121, poz. 798 (uchylone z dniem 17 października 2014 r.)

⁸ Dz. U. poz. 1317.

⁹ Uchwała nr 3/2006 Zarządu OSP w Drawsku z 3.12.2006 r., Uchwała nr 3/2006 Zarządu OSP w Pęcckowie z 3.12.2006 r., Uchwała nr 3/2006 Zarządu OSP w Piłce z 3.12.2006 r., Uchwała nr 1/2015 Zarządu OSP w Kawczyńcu z 12.12.2015 r. i Uchwała nr 1/2016 Zarządu OSP w Chełście z 21.02.2016 r.

¹⁰ listy druhów wyznaczonych do badań lekarskich w 2016 r. oraz polisy ubezpieczeniowe obowiązujące w kontrolowanych latach wraz z listami druhów zgłaszanych do ubezpieczenia.

- zbiorowo 110 członków OSP (ubezpieczenie bezimienne) w całym ww. okresie.
(dowód: akta kontroli str. 66, 68-120)

Na koniec lat 2015 i 2016, w OSP w Chełście nie było strażaków mogących bezpośrednio brać udział w akcjach ratowniczych. We wskazanym okresie Gmina zapłaciła jednak za ubezpieczenie członków tej OSP i opłaciła za nich koszty badań lekarskich.

Wójt Gminy wyjaśnił, że przepis art. 32 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹¹ nakłada na gminę obowiązek ubezpieczenia strażaków nie tylko biorących udział w działaniach ratowniczych, ale również strażaków kierowanych do działań organizowanych przez gminę, niebędących działaniami ratowniczymi, członków młodzieżowych drużyn pożarniczych, które nie mają uprawnień do działań ratowniczych, strażaków zaplanowanych na dany rok do udziału w szkoleniach bądź już biorących udział w szkoleniach. Liczbę osób zgłoszonych do ubezpieczenia wskazywali prezesi poszczególnych OSP w porozumieniu z Gminnym Komendantem OSP, uwzględniając druhowa działających w szeregach OSP. Lista osób była weryfikowana przez prezesów OSP i Gminnego Komendanta OSP. Ubezpieczenie bezimienne obejmowało ochotników wskazanych zarówno imiennie jak również rezerwę na zmiany liczby członków w poszczególnych jednostkach.

Odnosnie przyczyn zapłaty kosztów badań lekarskich strażaków w OSP w Chełście, Wójt Gminy dodatkowo wyjaśnił, że stało się tak dlatego że strażacy z tej jednostki zostali skierowani na niezbędne szkolenia w 2016 r., w celu zapewnienia możliwości udziału w działaniach ratowniczych. Ważność powyższych badań obejmuje okres dwóch lat. Szkolenia te ukończyły pozytywnie tylko dwie osoby, co niestety nie uprawniało jednostki do udziału w działaniach ratowniczych z uwagi na to, że pełna obsada jednostki do działań ratowniczych wynosi sześciu przeszkolonych strażaków.

Z ustaleń kontroli wynika, że w 2017 r., w OSP w Chełście było 15 członków mogących brać udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych.
(dowód: akta kontroli str. 66, 68-120, 617, 620)

Gmina nie prowadziła ewidencji ratowników OSP. Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że w razie potrzeby Gmina pozyskiwała te dane z poszczególnych jednostek. Kontrolowana jednostka nie opracowała procedur w ww. zakresie, gdyż informacje były każdorazowo przekazywane na spotkaniach Wójta z przedstawicielami OSP lub za pośrednictwem Gminnego Komendanta OSP.

(dowód: akta kontroli str. 66)

7. Wydatki na szkolenia ratowników OSP w latach 2016 – 2017 Gmina poniosła w kwotach odpowiednio 9.490 zł i 4.160 zł. Szkolenia te dotyczyły kwalifikowanej pierwszej pomocy, recertyfikacji kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz bhp i były realizowane przez prywatne przedsiębiorstwa.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że według informacji ustnych przekazanych Gminie przez jednostki OSP Drawsko, na dzień 31 marca 2018 r. nie było braków w zakresie szkoleń spełniających standardy wyznaczone przez komendanta głównego PSP.

Kierowanie ratowników OSP na szkolenia organizowane przez PSP nie było powiązane z zakupami sprzętów i wyposażenia. Zastępca Wójta wyjaśniła, że takie zakupy były dokonywane w związku z bieżącymi potrzebami jednostek, a szkolenia były niezbędne dla działań ratowniczych OSP.

¹¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 620

Spośród jednostek OSP włączonych do ksrq, ratownicy OSP w Drawsku posiadali przeszkolenie spełniające standardy wyznaczone przez Komendanta Głównego PSP, natomiast w OSP w Pęcckowie tylko dwie osoby posiadały przeszkolenie kierowców konserwatorów sprzętu, podczas gdy według tych standardów, takie przeszkolenie powinny posiadać trzy osoby.

Wójt Gminy wyjaśnił, że OSP w Pęcckowie posiada jeden samochód, zatem liczba przeszkolonych kierowców konserwatorów jest wystarczająca.

(dowód: akta kontroli str. 145-172, 618, 621)

8. Szczegółowość prowadzonych w Urzędzie ewidencji majątku/wyposażenia OSP pozwalała ustalić stan wyposażenia poszczególnych jednostek OSP, w tym środków transportu i sprzętu gaśniczego, w zakresie zakupów dokonanych przez Gminę. Ewidencja majątku OSP, zakupionego przez Gminę prowadzona była w następujący sposób: środki trwałe były wpisane do ewidencji środków trwałych za pomocą programu komputerowego SRT, a wyposażenie ewidencjonowano w księgach inwentarzowych.

Stan wyposażenia OSP w Drawsku spełniał wszystkie standardy określone przez komendanta głównego PSP, natomiast strażnica OSP w Pęcckowie posiadała tylko jedno, zamiast dwóch stanowisk garażowych¹² i nie była wyposażona w trójfazowy sprzęt oświetleniowy.

Wójt Gminy wyjaśnił, że zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 1a ww. rozporządzenia MSWiA z dnia 15 września 2014 r., jednostka włączona do ksrq powinna posiadać co najmniej jeden średni lub ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy, co warunkowało funkcjonowanie jednego stanowiska garażowego. Jest to zgodne również z porozumieniem dotyczącym włączenia jednostki OSP w Pęcckowie do ksrq. Ponadto, jednostka OSP Drawsko oddalona jest od OSP Pęcckowo o 4 km i posiada dwa samochody, tj. samochód średni oraz samochód techniczny z wyposażeniem, co zaspokaja m.in. potrzeby zabezpieczenia przeciwpożarowego i ratownictwa technicznego.

Odnośnie wyposażenia w sprzęt oświetleniowy (agregat min. 2,2 kW - trójfazowy) Wójt Gminy wyjaśnił, że dotychczasowy jednofazowy, który technicznie jest sprawny i wystarcza na potrzeby jednostki, będzie wymieniony na trójfazowy w momencie jego zużycia lub zagrożenia jego niezdatności do dalszego użytkowania.

(dowód: akta kontroli str. 163-226, 618, 621)

9. W Gminie raz w roku organizowane były zawody strażackie dla jednostek OSP. Ponadto jednostki organizowały pokazy umiejętności strażackich na imprezach w sołectwach (podczas Dnia Dziecka, festynów itp.), dni otwarte w remizach dla przedszkolaków, pogadanki oraz próby ewakuacyjne w szkołach i zakładach pracy. Corocznie kilku druhów uczestniczyło w obozach młodych strażaków organizowanych przez Zarząd Powiatowy OSP w Czarnkowie. Działania te były opisywane - wraz z załączonymi licznymi fotografiami, na stronie internetowej Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 145, 227-229)

10. Gmina posiadała informacje na temat środków przekazanych w ramach dotacji ksrq dla OSP na jej terenie, jeżeli OSP wnioskowały o współfinansowanie zadania ujętego w umowie dotacji.

¹² OSP w Pęcckowie miała na wyposażeniu jeden samochód.

Jednostki OSP, otrzymały z kserg w latach 2014 – 2017 dotacje na zadania bieżące¹³ w łącznej wysokości 39.700 zł i na zadania majątkowe¹⁴ w wysokości 599.900 zł. OSP w Drawsku otrzymała łącznie 180.850 zł, a OSP w Pęcckowie 458.750 zł. Z dotacji na zadania bieżące zakupiono sprzęt strażacki¹⁵, a z dotacji na zadania majątkowe dwa samochody średnie i dwie kamery termowizyjne.

Dotacje z kserg przeznaczone były dla jednostek OSP włączonych do kserg.

(dowód: akta kontroli str. 230-233)

11. Jednostki OSP otrzymały od MSWiA w latach 2016 – 2017 dotacje na zadania bieżące¹⁶ w łącznej wysokości 10.530 zł i na zadania majątkowe¹⁷ 150.000 zł. Z dotacji na zadania bieżące zakupiono sprzęt strażacki¹⁸, a z dotacji na zadania majątkowe jeden samochód średni.

Gmina posiadała informacje na temat środków przekazanych w ramach dotacji MSWiA dla OSP na jej terenie, jeżeli OSP wnioskowały o współfinansowanie zadania ujętego w umowie dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 230-233)

12. Zastępca Wójta wyjaśniła, że na podstawie informacji ustnych uzyskanych z jednostek OSP, nie otrzymały one środków przekazanych w ramach dotacji z rozdziału puli środków pochodzących z zakładów ubezpieczeniowych.

(dowód: akta kontroli str. 230-233)

13. Zastępca Wójta wyjaśniła, że Gmina nie posiadała informacji na temat środków przekazanych jednostkom OSP z innych źródeł.

(dowód: akta kontroli str. 230-233)

14. W kolejnych latach okresu 2014–2017 Gmina zaplanowała w swoim budżecie środki na funkcjonowanie OSP w wysokości odpowiednio¹⁹: 254.612 zł, 667.767 zł, 404.100 zł i 696.326 zł. Wykonanie planu wyniosło odpowiednio: 252.492,58 zł, 613.245,60 zł, 269.225,86 zł i 689.915,80 zł, z tego wydatki majątkowe odpowiednio: 31.000 zł, 374.052 zł, 11.016 zł i 431.824 zł. Wydatki na OSP ponoszone były bezpośrednio z budżetu Gminy oraz w formie dotacji dla poszczególnych OSP.

Wydatki na OSP zrealizowane bezpośrednio przez Gminę z jej budżetu w kolejnych latach okresu 2014–2017 wyniosły odpowiednio: 221.492,58 zł, 252.593,60 zł, 260.295,86 zł i 255.541,80 zł. Środki przekazane w formie dotacji zostały wykorzystane odpowiednio w wysokości: 31.000 zł, 360.652 zł, 8.930 zł i 434.374 zł.

(dowód: akta kontroli str. 234-235)

Na funkcjonowanie OSP Gmina otrzymała dwie pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- w 2016 r. 359.052 zł na dofinansowanie zakupu samochodu średniego dla OSP Drawsko,

- w 2017 r. 431.824 zł na dofinansowanie zakupu samochodu średniego dla OSP Pęcckowo.

Środki te zostały przekazane jednostkom OSP w formie dotacji celowej.

Środki te zostały wydatkowane i rozliczone zgodnie z umowami, na podstawie których zostały udzielone.

¹³ W latach 2014-2017 odpowiednio: 8.100 zł, 15.500 zł, 14.200 zł i 1.900 zł.

¹⁴ W latach 2014-2017 odpowiednio: 0 zł, 150.000 zł, 9.900 zł i 440.000 zł.

¹⁵ W tym m.in.: helmy, latarki, pasy bojowe, buty specjalne, rękawice i nosze.

¹⁶ W latach 2014-2017 odpowiednio: 0 zł, 0 zł, 6.080 zł i 4.450 zł.

¹⁷ Jedna dotacja w 2015 r. w kwocie 150.000 zł.

¹⁸ W tym m.in.: węże, prądownice, latarki, zestaw ratownictwa medycznego i ubrania specjalne.

¹⁹ Uchwała budżetowa po zmianach.

Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że wysokość wydatków na funkcjonowanie OSP planowana jest w budżecie gminy na podstawie analizy wykonania z dwóch poprzednich lat oraz planowanego wykonania roku bieżącego, oraz wniosków składanych przez jednostki OSP, z uwzględnieniem bieżących zmian przepisów prawnych. Analizy potrzeb jednostek dokonywane są również podczas spotkań Wójta i Skarbnika z przedstawicielami wszystkich jednostek OSP.

(dowód: akta kontroli str. 235-335)

15. Gmina przekazywała na potrzeby OSP grunty, budynki, środki transportu i pozostałe środki trwałe w formie umów użyczenia. Wartość brutto ogółem tych środków wynosiła 436.064,95 zł²⁰.

Pozostałymi środkami trwałymi, tj. środkami ujętymi w księgach inwentarzowych wyposażenia (wyposażenie o wartości poniżej 3.500 zł), OSP gospodarowały na podstawie użytkowania bezumownego. Wartość brutto ogółem tych środków wynosiła 457.103,45 zł.

W gminnej ewidencji gruntów i budynków OSP nie były ujawnione jako władające gruntami i budynkami oddanymi im do dyspozycji. Przekazane środki trwałe i wyposażenie ewidencjonowano w księgach rachunkowych Gminy.

Gmina nie prowadziła kontroli gospodarowania majątkiem gminnym przekazanym OSP, natomiast raz na cztery lata przeprowadzała inwentaryzację tego majątku.

(dowód: akta kontroli str. 173-226, 336)

16. Gmina nie opracowała procedur ustalających zasady wydatkowania środków dla jednostek OSP.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że wydatki realizowane były w oparciu o ustawę o finansach publicznych i ustawę o ochronie przeciwpożarowej.

(dowód: akta kontroli str. 337)

17. W trakcie kontroli, szczegółowej analizie poddane zostało dokonywanie przez Gminę wydatków i ich dokumentowanie w latach 2014-2017 w zakresie:

a) gospodarki paliwami:

Kontroli poddano próbę wydatków obejmującą dowody księgowe na łączną kwotę 21 % wydatków poniesionych na zakup paliw przez OSP²¹.

Z ustaleń wynika, że jednostki OSP kupowały paliwo na koszt Gminy. Ilość zakupionego paliwa wpisywana była do księgi głównej materiałów pędnych, którą prowadził Gminny Komendant OSP²². Do każdego pożarniczego pojazdu samochodowego prowadzone były kwartalne karty drogowe (karty zużycia paliwa). Raz na kwartał dokonywane było rozliczenie kart według norm ustalonych przez Zarząd Gminny OSP. Zarząd Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, w dniu 1 kwietnia 2017 r., wprowadził nowe normy zużycia paliw dla pojazdów samochodowych w jednostkach OSP na terenie Gminy²³. W wyniku kontroli stwierdzono, że od 1 kwietnia 2017 r., rozliczeń zakupionych paliw dokonywano według tych norm.

Do kontroli NIK nie przedłożono dokumentu ustalającego poprzednio stosowane normy.

²⁰ W tym wartości: gruntów – 702,17 zł, budynków – 221.707,82 zł, samochodów 110.181,43 zł i pozostałych środków trwałych 103.473,53 zł.

²¹ w 2017 r. dowody na kwotę 2.367,13 zł, z ogólnej kwoty zakupów paliwa dokonanych przez OSP w wysokości 10.735,83 zł; w 2016 r. dowody na kwotę 2.604,37 zł, z ogólnej kwoty zakupów paliwa dokonanych przez OSP w wysokości 12.496,86 zł; w 2015 r. dowody na kwotę 2.817,23 zł, z ogólnej kwoty zakupów paliwa dokonanych przez OSP w wysokości 13.856,00 zł; w 2014 r. dowody na kwotę 3.006,21 zł, z ogólnej kwoty zakupów paliwa dokonanych przez OSP w wysokości 14.000,31 zł.

²² od dnia 6 lipca 2015 r. Komendant Oddziału Gminnego Związku OSP.

²³ Protokół zmian norm zużycia paliw w jednostkach OSP na terenie Gminy Drawsko.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że w poprzednim okresie obowiązywały normy zużycia paliw określone przez poprzednią kadrę Zarządu Gminnego OSP. Osoby te już nie żyją, a dokumenty potwierdzające ustalenia tych norm zaginęły. Normy te dotyczyły starych samochodów i dopiero po zakupie nowych pojazdów zostały zmienione przez nowy Zarząd.

(dowód: akta kontroli str. 343-399, 446)

b) badań lekarskich:

Urząd dysponował listą druhów wyznaczonych do badań lekarskich jedynie w 2016 r. Kierowanie ratowników OSP na badania lekarskie było kontrolowane, koordynowane i weryfikowane przez prezesów jednostek i Komendanta Gminnego OSP.

Gmina kierowała ratowników OSP na badanie lekarskie w terminach zapewniających ciągłą możliwość uczestniczenia w akcjach ratunkowych. Listy osób wyznaczonych do badań przedstawiały każdorazowo jednostki OSP. Faktury za badania opłacała Gmina.

(dowód: akta kontroli str. 91-96, 400-405, 618, 621)

c) ekwiwalent:

Rada Gminy ustaliła wysokość ekwiwalentu dla członków OSP za udział w działaniu ratowniczym: od dnia 28 października 2008 r. w wysokości 13 zł za godzinę, od dnia 1 stycznia 2015 r. w wysokości 15 zł za godzinę i od dnia 1 stycznia 2017 r. w wysokości 16 zł za godzinę²⁴. Wysokość ekwiwalentu dla członków OSP za udział w szkoleniu pożarniczym wynosiła w ww. okresach odpowiednio: 6 zł, 7 zł i 8 zł za godzinę.

Kontroli poddano próbę wydatków obejmującą dowody księgowe na łączną kwotę 20% wydatków poniesionych na wypłaty ekwiwalentów dla OSP z terenu Gminy Drawsko²⁵.

Po każdej akcji ratowniczej, przedstawiciel jednostki OSP sporządzał dokument potwierdzający udział w akcji, który zawierał: datę, miejsce, czas oraz imiona i nazwiska druhów uczestniczących w akcji. Dokument ten był dostarczany Gminnemu Komendantowi OSP²⁶, który po zweryfikowaniu danych sporządzał potwierdzenie udziału w akcji. Był on potwierdzany przez pracownika merytorycznego²⁷ i przekazywany do działu finansowego Urzędu, gdzie na podstawie ww. potwierdzenia sporządzana była lista płac. Ekwiwalent wypłacany był w kasie Urzędu lub przelewem na konta bankowe. Urząd otrzymywał z Komendy Powiatowej PSP potwierdzenie udziału w każdym działaniu ratowniczym gminnych jednostek OSP. Analogicznie sporządzana była dokumentacja dotycząca ekwiwalentu za udział w szkoleniu. W wyniku kontroli stwierdzono, że każda wypłata ekwiwalentu była stosownie udokumentowana.

(dowód: akta kontroli str. 339-342, 444-445, 447)

18. W latach 2014-2017 Gmina udzieliła dotacji jednostkom OSP w następującej wysokości:

²⁴ Uchwała nr XXV/149/2008 z 28 października 2008 r., uchwała nr LIV/323/2014 z 29 października 2014 r., uchwała nr XXVI/184/2016 z 30 listopada 2016 r. i uchwała nr XXVIII/199/2016 z 29 grudnia 2016 r.

²⁵ w 2017 r. dowody na kwotę 13.096,48 zł, z ogólnej kwoty ekwiwalentów wypłaconych członkom OSP w wysokości 62.819,97 zł; w 2016 r. dowody na kwotę 7.409,50 zł, z ogólnej kwoty ekwiwalentów wypłaconych członkom OSP w wysokości 36.340,40 zł; w 2015 r. dowody na kwotę 9.450,75 zł, z ogólnej kwoty ekwiwalentów wypłaconych członkom OSP w wysokości 46.520,50 zł; w 2014 r. dowody na kwotę 6.149,00 zł, z ogólnej kwoty ekwiwalentów wypłaconych członkom OSP w wysokości 27.765,67 zł.

²⁶ od dnia 6 lipca 2015 r. Komendant Oddziału Gminnego Związku OSP.

²⁷ Samodzielne stanowisko ds. zarządzania kryzysowego, kultury fizycznej i sportu, rolnictwa

- w 2014 r. – 31.000 zł (w całości na wydatki inwestycyjne),
- w 2015 r. – 360.652 zł (z tego 359.052 zł na wydatki inwestycyjne),
- w 2016 r. – 8.930 zł (z tego 2.700 zł na wydatki inwestycyjne),
- w 2017 r. – 434 374 zł (z tego 431.824 zł na wydatki inwestycyjne).

Gmina Drawsko nie ustaliła trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji udzielanych dla OSP. Dotacje te udzielane były na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁸ oraz ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

(dowód: akta kontroli str. 448-449)

Jednostki OSP przeznaczyły środki z przyznanej dotacji na następujące cele:

- wydatki bieżące: miernik wielogazowy, hełmy strażackie, rękawice specjalne, detektor prądu, węże tłoczne, prądownice, koło ratunkowe, kamizelki asekuracyjne z osprzętem, megafon, węże tłoczne, prądownice, kurtyna wodna, latarki, sito kominowe, kurtyna dymowa, nosze płachtowe, kasetony węzowe, piła ręczna do cięcia szkła, zabezpieczenie poduszki powietrznej, mostek przejazdowy, wentylator oddymiający, zestaw ratownictwa medycznego, ubrania specjalne i buty bojowe,
- wydatki inwestycyjne: jeden lekki i dwa średnie samochody ratowniczo – gaśnicze, oraz dwie kamery termowizyjne.

Badanie w powyższym zakresie przeprowadzono na próbie 5 dotacji udzielonych przez gminę w latach 2014-2017, wybranych według kryterium najwyższych kwot:

- 1) dotacja w wysokości 2.550 zł wykorzystana w całości na zakup sprzętu (kurtyny wodnej, detektora, pirometru, trzech sztuk węży tłocznych i dwóch kompletów ubrań specjalnych) dla OSP Piłka;
- 2) dotacja w wysokości 431.824 zł wykorzystana w całości na zakup średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego dla OSP Pęckowo. Kwota dotacji w całości pochodziła z pożyczki. Zamówienie zostało udzielone i zrealizowane w drodze przetargu nieograniczonego przez Komendę Wojewódzką PSP w Poznaniu;
- 3) dotacja w wysokości 2.050 zł wykorzystana w całości na zakup dwóch ubrań specjalnych i czterech par butów bojowych dla OSP w Kawczynie;
- 4) dotacja w wysokości 410.000 zł na zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z napędem uterenowionym dla OSP w Drawsku. Z dotacji wykorzystano kwotę 359.052 zł. Niewykorzystana kwota 50.948 zł została zwrócona w dniu 31 grudnia 2015 r. Zamówienie zostało udzielone i zrealizowane w drodze przetargu nieograniczonego przez Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu;
- 5) dotacja 31.000 zł wykorzystana w całości na zakup lekkiego samochodu ratowniczo – gaśniczego z agregatem wysokociśnieniowym i zbiornikiem wody typu kontener dla OSP w Drawsku.

Kwoty dotacji zostały przeznaczone na zakup sprzętów wskazanych w umowach. Dotowani rozliczyli się w terminie z wykorzystania otrzymanych środków. Środki te zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Niewykorzystana kwota dotacji została zwrócona.

Dotacji udzielono zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz określonym przez gminę trybem i zasadami, z jednym zastrzeżeniem: zgodnie z zapisami § 6 umów o dotacje na dofinansowanie, OSP były zobowiązane m.in. do umieszczenia

²⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.

na zakupionych samochodach informacji, że zadanie jest współfinansowane ze środków otrzymanych od Gminy. Na trzech zakupionych w latach 2014–2017 samochodach nie umieszczono takich informacji.

Wójt Gminy wyjaśnił, że egzekwowanie zapisów umów dotacji, dotyczących informacji o dofinansowaniu zakupu samochodu przez gminę odbywało się poprzez ustne zapytania o zamieszczeniu tej informacji na zakupionym samochodzie w dniu złożenia sprawozdania z rozliczenia zadania. Po zapewnieniu przedstawiciela OSP o umieszczeniu specjalnie w tym celu zamówionej naklejki na samochód, gmina nie sprawdziła, że na naklejce umieszczono tylko herb gminy bez informacji, że zakup został współfinansowany ze środków gminy. W dniu 27 lipca 2018 r. osobiście sprawdzono, że zapisy o treści „zakup samochodu współfinansowano ze środków Gminy Drawsko” zostały umieszczone w nowych samochodach.

(dowód: akta kontroli str. 448-538, 619, 622)

19. Z uwagi na wartości czynionych zakupów na potrzeby jednostek OSP, Gmina nie stosowała ustawy Prawo zamówień publicznych²⁹.

Kontroli poddano sposób realizacji dwóch postępowań wyboru wykonawców przeprowadzonych bez stosowania ustawy PZP³⁰. Zakupy sprzętu dokonane zostały poza sklepami Związku OSP RP. Urząd nie posiadał dokumentacji dotyczącej sposobu wyboru tych wykonawców.

Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że zakupy były czynione z zachowaniem konkurencyjności na podstawie rozeznania cenowego – telefonicznego, internetowego lub z katalogów, dokonywanego bezpośrednio przez jednostki OSP lub pracowników urzędu w firmach specjalistycznych dysponujących odpowiednim sprzętem oraz u usługodawców.

(dowód: akta kontroli str. 539, 543-548)

20. Gmina posiadała informacje o działaniach ratowniczych prowadzonych przez jednostki OSP. Gminny Komendant OSP po każdym działaniu ratowniczym przekazywał Gminie potwierdzenie udziału w zdarzeniu ze wskazaniem daty i miejsca zdarzenia, jednostki wraz z wykazem ratowników oraz czasem udziału jednostki w zdarzeniu. Ponadto jednostki sporządzały roczne raporty z działalności, w których m.in. zawarte są roczne informacje o działaniach ratowniczych.

Według raportów rocznych OSP, liczba akcji ratowniczych prowadzonych przez jednostki OSP Gminy w poszczególnych latach okresu 2014-2017 wynosiła odpowiednio: 141, 183, 114 i 144, z tego wyjazdy do pożarów: 76, 110, 59 i 41³¹.

(dowód: akta kontroli str. 539, 542)

Gmina posiadała dane o sytuacjach, w których jednostka OSP z terenu gminy została zadysponowana przez PSP do akcji ratowniczej, a nie mogła podjąć tej akcji (na podstawie informacji z PSP). W latach 2014–2017, jednostki OSP nie wyjechały do zdarzeń pięć razy³².

(dowód: akta kontroli str. 539-540, 615-616)

²⁹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.)

³⁰ Faktura nr 9/2017 na zakup sani ratownictwa lodowego - OSP Piłka na kwotę 6.300,00 zł (PK/04126) i faktura nr 55/KRU/2016 na zakup aparatów powietrznych, sygnalizatorów bezruchu, ubrania specjalnego, munduru wyjściowego i sznura do munduru OSP Piłka na kwotę 10.000,00 zł (PK/02077).

³¹ Poszczególne jednostki OSP brały udział w następującej liczbie zdarzeń: OSP w Drawsku 377, OSP w Pęcokowie 122, OSP w Piłce 56, OSP w Kawczyni 18 i OSP w Chełście 9.

³² 29.01.2014r. OSP Piłka-powód: brak kierowcy, 16.07.2014r. OSP Piłka-powód: brak kierowcy, 21.07.2016r. OSP Drawsko-powód: brak kierowcy, 11.05.2017r. OSP Chełst-powód: nieudana próba alarmowania telefonicznego i 30.11.2017r. OSP Chełst-powód: brak obsady osobowej.

Relacja kosztów utrzymania jednostek OSP, w stosunku do liczby wyjazdów tych jednostek do akcji ratowniczych w poszczególnych latach okresu 2014-2017³³ wynosiła odpowiednio: 1.790,73 zł, 3.351,07 zł, 2.361,63 zł i 4.791,08 zł, z tego:

- dla OSP w Drawsku: 1.721,99 zł, 3.814,11 zł, 1.567,86 zł i 1.289,50 zł,
- dla OSP w Pęcławie: 1.110,65 zł, 1.188,43 zł, 1.982,66 zł i 16.900,81 zł,
- dla OSP w Chełście: 9.197,68 zł, 3.028,98 zł, - zł (w 2016 r. OSP w Chełście nie wyjechała ani razu do zdarzenia) i 6.196,25 zł,
- dla OSP w Piłce: 3.029,10 zł, 3.982,65 zł, 3.257,89 zł i 2.868,67 zł,
- dla OSP w Kawczyźnie: 6.339,27 zł, 3.704,11 zł, 5.410,15 zł i 3.058,51 zł.

(dowód: akta kontroli str. 540)

21. W kolejnych latach okresu 2014-2017 przeprowadzone zostały przez PSP odpowiednio: 5, 2, 3 i 2 inspekcje gotowości operacyjnej jednostek OSP funkcjonujących na terenie Gminy. Z tego, 10 w jednostkach włączonych do ksrq i dwie w jednostce OSP w Piłce. W wyniku tych inspekcji OSP w Drawsku uzyskiwała za każdym razem bardzo dobre oceny, OSP w Pęcławie cztery bardzo dobre, jedną dostateczną, a w wyniku inspekcji przeprowadzonej 23 września 2014 r. stwierdzono, że jednostka jest zdolna do podejmowania działań ratowniczo-gaśniczych.

W wyniku inspekcji w OSP w Piłce stwierdzono m.in., że:

- w 2014 r. - OSP posiada zdolność do podjęcia działań na poziomie podstawowym, należałoby jednak rozważyć doposażenie jej w sprzęt ochrony dróg oddechowych, stwierdzono konieczność uzupełnienia badań lekarskich i szkoleń;
- w 2016 r. - odzież specjalna i wyposażenie osobiste wymaga uzupełnienia do 12 kompletów, jednostka jest zdolna do wykonywania działań pomocniczych.

Gmina otrzymywała od prezesów OSP protokoły z tych inspekcji na bieżąco, do wglądu bezpośrednio po przeprowadzonych inspekcjach. W inspekcjach nie uczestniczył gminny komendant OSP, gdyż odbywały się one w sposób niezapowiedziany.

(dowód: akta kontroli str. 540-541, 549-614)

22. W okresie objętym kontrolą, najwięcej środków Gmina przeznaczyła na zakup nowych samochodów dla OSP włączonych do ksrq. Gmina nie przeprowadzała pisemnych analiz dotyczących finansowania poszczególnych jednostek OSP.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że wysokość finansowania poszczególnych OSP uzależniona była od aktywności ratowniczej tych jednostek oraz od włączenia jednostki do ksrq (jednostki włączone do ksrq muszą spełniać określone wymogi w zakresie wyposażenia i szkolenia). Większa liczba wyjazdów do akcji ratowniczych danej jednostki generowała większe potrzeby finansowania, z powodu m.in. większego kosztu ekwiwalentu za udział w akcjach ratowniczych, większego kosztu zakupu paliwa, szybszego zużycia sprzętu i umundurowania itp.

Gmina nie przeprowadzała pisemnych analiz dotyczących możliwości finansowania jednostek OSP.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że takie analizy były przeprowadzane w szczególności przy kreowaniu projektu budżetu, poprzez weryfikację złożonych przez jednostki OSP wniosków do projektu budżetu w zakresie zapotrzebowania na rok następny oraz podczas spotkań przedstawicieli jednostek OSP z Wójtem i Skarbnikiem, na których druhowie szczegółowo uzasadniali konieczność sfinansowania poszczególnych pozycji złożonych wcześniej wniosków. Ponadto, analizy przeprowadzane były również w trakcie roku budżetowego, w szczególności

³³ dane na podstawie raportów jednostek OSP oraz ewidencji księgowej Urzędu.

w momencie pojawienia się możliwości zewnętrznego dofinansowania zakupu samochodów lub sprzętu, lub nieprzewidzianych potrzeb wynikających ze zwiększonej liczby akcji ratowniczych, awarii sprzętu itp.

(dowód: akta kontroli str. 541)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Skierowania na badania lekarskie członków OSP wystawiane były przez Urząd Gminy w jednym egzemplarzu. Przepis § 4 ust. 4 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania okresowych badań członka OSP stanowi natomiast, że skierowanie wydawane jest w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w karcie badań, a drugi, potwierdzony przez lekarza, członek ochotniczej straży pożarnej zwraca, wraz z fakturą, do podmiotu kierującego na badania.

Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że nastąpiło to przez niedopatrzenie.

NIK wskazuje, że niewystawianie skierowań na badania lekarskie członków OSP w dwóch egzemplarzach, jak również - stwierdzone w trakcie kontroli - nieewidencjonowanie wystawionych skierowań nie pozwala na ocenę prawidłowości realizacji przez Gminę zadania w tym zakresie. Brak jest bowiem możliwości stwierdzenia, czy skierowania wystawiane były nie później niż 30 dni przed wyznaczonym terminem kolejnych badań, stosownie do dyspozycji § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 444, 618, 621, 624-625)

2. Nieprawidłowo wyliczono ekwiwalent za udział w akcji gaśniczej przeprowadzonej w dniach 8 i 9 stycznia 2017 r. (listy płac nr 85 i 101 na kwoty 150 zł i 75 zł). Ekwiwalent wypłacono według stawki 15 zł za godzinę, podczas gdy od 1 stycznia 2017 r. obowiązywała stawka 16 zł za godzinę.

Zastępca Wójta wyjaśniła, że uchwała zwiększająca wysokość stawki ekwiwalentu weszła w życie 24 stycznia 2017 r., z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2017 r. O wypłacie wyrównania ekwiwalentów zapomniano.

W dniu 16 sierpnia 2018 r. wypłacono uprawnionym odpowiednie kwoty ekwiwalentów w łącznej wysokości 39,70 zł.

(dowód: akta kontroli str. 406-445, 623, 626-629)

3. W dniu 1 kwietnia 2017 r. Zarząd Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, wprowadził nowe normy zużycia paliw dla pojazdów samochodowych w jednostkach OSP na terenie Gminy.

Na podstawie art. 30 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³⁴, wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa. Do zadań wójta należy m.in. gospodarowanie mieniem komunalnym i wykonywanie budżetu. Zgodnie natomiast z art. 32 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że to do zadań Wójta, a nie Zarządu Gminnego Związku OSP należało wprowadzenie (a przynajmniej formalna akceptacja) norm zużycia paliw płynnych dla pojazdów i sprzętu silnikowego.

(dowód: akta kontroli str. 343)

4. Członek OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub w szkoleniu organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Ekwiwalent ten nie przysługuje członkowi OSP za czas nieobecności

³⁴ Dz. U. z 2018, poz. 994 ze zm.

w pracy, za który zachował wynagrodzenie (art. 28 ust. 1-4 ustawy o ochronie przeciwpożarowej).

Urząd nie dysponował dokumentacją potwierdzającą spełnienie tej przesłanki w odniesieniu do ekwiwalentów wypłaconych w okresie objętym kontrolą.

Wójt Gminy wyjaśnił, że weryfikacja, czy członkowi OSP przysługuje wypłata ekwiwalentu odbywała się poprzez ustalenia z poszczególnymi strażakami, którzy ustnie oświadczyli, że czas pracy poświęcony na udział w działaniu ratowniczym jest odpracowywany na rzecz pracodawcy w innym terminie.

NIK wskazuje, że ustalenie okoliczności zobowiązujących (i uprawniających) do wypłaty ekwiwalentu powinno być pisemnie utrwalone. Każda z osób otrzymujących ekwiwalent co najmniej powinna złożyć pisemne oświadczenie w kwestii niezachowania prawa do wynagrodzenia.

(dowód: akta kontroli str. 444-445, 618, 621)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że porozumienia w sprawie włączenia do ksrq jednostek OSP nie zostały zaktualizowane. Jednostki OSP nie dysponowały już wskazanym w nich sprzętem, bowiem został on wymieniony na nowocześniejszy, co oznacza, że w tym zakresie porozumienia te były nieaktualne. Obowiązek pisemnego dokonywania zmian w tych dokumentach wskazany został w § 6 porozumień.

(dowód: akta kontroli str. 121-137)

2. Na jednej z wybranych do kontroli list płac (nr dowodu księgowego 5574 z 5.11.2017), dotyczącej wypłaty 128 zł dla członków OSP Pęckowo, odbioru gotówki dla trzech osób dokonała jedna osoba. W Urzędzie nie było pisemnego upoważnienia odbiorcy do dokonania tej czynności.

Wójt Gminy wyjaśnił, że zasadą stosowaną w Urzędzie jest wypłata świadczeń w formie gotówki w kasie urzędu bezpośrednio osobom wskazanym na liście wypłaty lub osobie upoważnionej do odbioru gotówki. Wskazana lista płac zawierała trzy osoby spokrewnione ze sobą w pierwszej linii pokrewieństwa, tj. ojciec i dwóch synów. Odbioru gotówki za te trzy osoby dokonał jeden z synów, podpisując się na liście własnym nazwiskiem. Niniejsze osoby są osobiście znane kasjerce urzędu, a wypłaty dokonano na podstawie upoważnienia ustnego (telefonicznego), w dniu odbioru gotówki.

NIK wskazuje, że dla celów dowodowych, upoważnienie dotyczące odbioru wypłaty powinno mieć postać pisemną. Stosowana praktyka naraża gminę na ryzyko zarzutu wypłaty należności nieuprawnionej osobie.

(dowód: akta kontroli str. 445, 618, 622)

3. Potrzeby szkoleniowe poddanej przez NIK kontroli OSP w Piłce nie zostały w pełni zrealizowane, gdyż żaden z członków tej jednostki nie odbył szkolenia kierowcy-konserwatora sprzętu. Należy podkreślić, że corocznie przeprowadzane w OSP w Piłce przeglądy techniczne pojazdów i sprzętu wskazywały na niedostateczną konserwację sprzętu silnikowego.

Ponadto, w okresie od 28 maja do 4 października 2015 r. żaden z członków OSP w Piłce nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem uprzywilejowanym, o których mowa w art. 108 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami³⁵. Skutkiem tego było znaczne obniżenie gotowości operacyjnej jednostki, a zatem nie uzyskiwano w tym czasie optymalnych efektów z nakładów

³⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 978

przeznaczanych na jej funkcjonowanie (por. art. 254 pkt 3 *in fine* ustawy o finansach publicznych).

(dowód: akta kontroli str. 630-650)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁶, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- 1) wystawiania skierowań na badania lekarskie w odpowiedniej liczbie egzemplarzy,
- 2) wypłacania ekwiwalentu za udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych w wysokości ustalonej przez Radę Gminy,
- 3) określenia przez Wójta (lub za jego formalną akceptacją) zasad i norm zużycia paliw w jednostkach OSP z terenu Gminy,
- 4) rzetelnego dokumentowania podstaw do wypłaty ekwiwalentu za udział w akcjach gaśniczo-ratunkowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i realizacji wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia września 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

.....
Maciej Kowalski
specjalista kontroli państwowej

.....
z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor

³⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

